

مددکاری اجتماعی

کار با خانواده

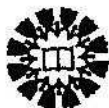
دانلد کالینز، کترین جردن، هیتز کولمن

مترجم

فریده همتی

تهران

۱۳۹۳

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

Collins, Donald

سرشناسه: کالینز، دونالد، ۱۹۵۰ - م.

عنوان و نام پدیدآور: مددکاری اجتماعی: کار با خانواده / داندل کالینز، کتلین جردن، هیتز کولمن؛ ترجمه فریده همتی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: سیزده، ۶۵۰ ص.

فروست: «سمت»: ۱۸۲۳، علوم اجتماعی؛ ۹۷.

شابک: ۷-۰۵۲-۰۰۲-۰۶۰۰-۹۷۸-۱۸۰۰۰۰ ریا

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: An Introduction to Family Social Work, 3rd ed, c2010.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۶۱۰-۶۳۸

یادداشت: نمایه.

موضوع: خدمات اجتماعی خانواده — ایالات متحده.

موضوع: مددکاران اجتماعی

شناسه افزوده: جردن، کتلین، ۱۹۴۷ - م. ، Jordan, Cathleen.

شناسه افزوده: کولمن، هیتز، Coleman, Heather.

شناسه افزوده: همتی، فریده، ۱۳۲۷ - ، مترجم.

شناسه افزوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

رده‌بندی کنگره: ۴۴۹/۶۹۹ HV

رده بندی دیویی: ۲۶۲/۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۵۳۰۰۰

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

An Introduction to Family Social Work; Donald Collins, Cathleen Jordan, Heather Coleman. Belmont, CA: Brooks/Cole/Cengage Learning, c2010, 3rd ed.

مددکاری اجتماعی (کار با خانواده)

نویسندگان: داندل کالینز، کتلین جردن، هیتز کولمن

مترجم: فریده همتی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۳

تعداد: ۱۰۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: «سمت»

چاپ: گلها (قم)، صحافی: زرین (قم)

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

روبه‌روی پمپ گاز، کد پستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۴۴۲۴۶۲۵۰-۲

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سخن «سمت»

یکی از هدفهای مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنایی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را، که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم بپردازد و در رشته های مختلف علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن باید به تدریج و پس از انتقادهای یادآورهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نورزند. کتاب حاضر برای دانشجویان رشته مددکاری اجتماعی در مقطع کارشناسی به عنوان یکی از منابع قابل استفاده برای درس «نهاد خانواده» به ارزش ۲ واحد ترجمه شده است. امید است علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه مترجم
۴	پیشگفتار
۷	مطالب جدید چاپ سوم
۱۱	فصل اول: رشته مددکاری اجتماعی خانواده
۱۳	مددکاری اجتماعی خانواده چیست؟
	رشته مددکاری اجتماعی خانواده (۱۹).
۲۱	مددکاری اجتماعی خانواده و خانواده‌درمانی
۲۳	واقعتهای عملی در مددکاری اجتماعی خانواده
۲۷	فرضیه‌های زیربنایی مددکاری اجتماعی خانواده
	حمایت مبتنی بر خانه برای خانواده (۲۸)، فلسفه کار خانواده‌محور (۳۰)، مداخله در بحران (۳۲)، «آموزش پذیری» خانواده (۳۳)، رویکرد یوم شناختی (۳۵)، خانواده به منزله یک نوع گروه خاص (۴۰).
۴۱	خلاصه فصل
۴۲	تمرینها
۴۶	فصل دوم: خانواده چیست؟
۵۰	هدفهای خانواده
	خانواده هدایت گر/خانواده اولیه (۵۵)، خانواده بارور (۵۵)، خانواده گسترده (۵۵)، خانواده مختلط (۵۶)، خانواده خوانده (۵۶)، خانواده خوانده موقت (۵۶)، خانواده تک‌والد (۵۷).
۵۷	تعریف «خانواده»
۶۰	گوناگونی و خانواده‌ها

- ۶۶ گوناگونی خانواده‌ها در حال و آینده -
- ۶۸ اصول رهنمودی مددکاری اجتماعی خانواده
- اصل اول: بهترین مکان برای کمک به خانواده‌ها خانه آنهاست (۶۸)، اصل دوم: مددکاری اجتماعی، خانواده را برای حل مشکلات توانمند می‌سازد (۶۸)، اصل سوم: مداخله باید اختصاصی و مبتنی بر ارزیابی ویژگیهای اجتماعی، ... باشد (۶۹)، اصل چهارم: مددکاران اجتماعی خانواده باید ابتدا به نیازهای فوری و ... بپردازند (۶۹).
- ۷۰ خلاصه فصل
- ۷۱ تمرینها
- ۷۸ فصل سوم: سامانه‌های خانواده
- ۸۱ سامانه خانواده چیست؟
- ۸۴ فرضیه‌های مهم درباره سامانه‌های خانواده
- تغییر یک عضو بر همه اعضا تأثیر می‌گذارد (۸۵)، خانواده به عنوان یک کل چیزی بیش از مجموع اجزاء آن است (۸۶)، خانواده‌ها برای متعادل کردن تغییر و ثبات تلاش می‌کنند (۸۸)، چرخه حکمت بهترین توصیف‌کننده رفتار اعضای خانواده است (۹۵)، خانواده به سامانه بزرگ‌تری تعلق دارد و خود دارای چند زیرمنظومه است (۱۰۲).
- ۱۰۳ مرزهای خانواده
- خانواده‌ها بر اساس قوانین تثبیت‌شده عمل می‌کنند (۱۰۹).
- ۱۱۲ زیرمنظومه‌های خانواده
- زیرمنظومه‌های همسری و والدینی (۱۱۳)، مثلث‌سازی (۱۱۳)، زیرمنظومه همشیرها: هم‌سفران (۱۱۸)، از هم گسیختگی سامانه خانواده (۱۲۱)، انتقال بین‌نسلی الگوها (۱۲۵).
- ۱۲۶ خلاصه فصل
- ۱۲۶ تمرینها
- ۱۳۲ فصل چهارم: کاربردهای مددکاری اجتماعی خانواده
- ۱۳۳ فرایند ارجاع
- ۱۳۴ زمان‌بندی جلسه‌های خانوادگی
- تعیین اولین قرار ملاقات با خانواده (۱۳۵)، محاسبه مدت زمان رفت و آمد (۱۳۶)، همسازی با نیازهای خانواده (۱۳۷).

۱۴۰	آماده کردن مواد لازم و مراقبت از آنها
۱۴۱	نوع لباس
۱۴۱	شرکت فرزندان در مصاحبه‌های خانوادگی
۱۴۵	برخورد با بی‌نظمی و حفظ رابطه
۱۴۶	پیگیری تلفنی
۱۴۶	ملاحظات امنیتی
۱۵۱	اولین جلسه: ارزیابی نیازهای مراجعان
۱۵۵	ایجاد رابطه با مراجعان
۱۵۸	آشنا کردن مراجعان با مددکاری اجتماعی خانواده
۱۵۹	حفظ اسرار مراجعان
	رهنمودهایی برای حفظ اسرار مراجعان (۱۶۱).
۱۶۳	خلاصه فصل
۱۶۴	تمرینها
۱۶۷	فصل پنجم: مرحله شروع کار
۱۶۸	وظایف مربوط به مرحله اول: درگیر شدن و ارزیابی
	دلایل انتخاب رویکرد کار با خانواده (۱۶۹)، ایجاد رابطه مثبت (۱۷۰)، انتقال
	شایستگی حرفه‌ای (۱۷۰)، حفظ اتحاد خانواده (۱۷۱)، مددکار اجتماعی مبتدی و
	دامهای عمومی (۱۸۰).
۱۸۰	مهارتهای اساسی مصاحبه برای مددکاران اجتماعی خانواده
۱۸۱	رهنمودهایی برای مصاحبه مؤثر
۱۸۶	اصول گفتگو و رابطه اثربخش
	فرایند گفتگو (۱۸۸)، تأثیر پیش‌زمینه‌های فرهنگی (۱۹۰)، روش گردآوری اطلاعات
	(۱۹۲)، توجه کردن (۱۹۴)، خودآگاهی (۱۹۵).
۱۹۷	ویژگیهای مهم و مورد نیاز مددکاران اجتماعی خانواده
	همدلی (۱۹۸)، محبت بی‌قید و شرط (۲۰۴)، خلوص (بی‌ریایی) (۲۰۷).
۲۰۹	رفتارهای کل‌کارکرد و اجتناب از آنها
۲۰۹	تعیین هدف
۲۱۱	قرارداد

صفحه	عنوان
۲۱۳	خلاصه فصل
۲۱۳	تمرینها
۲۲۰	فصل ششم: قابلیتها و ترمیم پذیری
۲۲۱	کار مبتنی بر قابلیتها
۲۲۶	ترمیم پذیری خانواده
	مبانی ترمیم پذیری خانواده (۲۲۹).
۲۳۲	فرصتها و خطرهای بوم شناختی
	خرم سامانه (۲۳۲)، میان سامانه (۲۳۷)، برون سامانه (۲۴۰)، بزرگ سامانه (۲۴۰).
۲۴۲	خطر
۲۴۹	فرهنگ
۲۵۹	خلاصه فصل
۲۶۰	تمرینها
۲۶۳	فصل هفتم: ارزیابی کیفی خانواده
۲۶۴	مقدمه‌ای بر ارزیابی کیفی
۲۶۶	بافت ارزیابی کیفی خانواده
۲۶۹	هدف ارزیابی خانواده
۲۶۹	ارزیابی بوم شناختی
۲۷۶	ابزارهای کیفی
	تاریخچه خانواده (۲۷۷).
۲۸۱	فنون تصویری
	شجره نامه (۲۸۲)، نقشه بوم شناختی (۲۹۲)، سایر فنون تصویری (۲۹۵).
۲۹۷	مقیاس ارزیابی کارکرد خانواده
۲۹۸	معیار ارزیابی خانواده
	حل مشکل (۲۹۹)، مسئولیت پذیری عاطفی (۲۹۹)، درگیری عاطفی (۳۰۰)، گفتگو کردن (۳۰۱)، اجرای نقش (۳۰۲)، اختیارات (۳۰۴)، روشهای کنترل رفتار (۳۰۴).
۳۰۵	ارزیابی مهارتهای والدینی
	ارزیابی رشد کودک (۳۰۶)، ارزیابی رابطه والد - کودک (۳۰۷).

۳۰۸	نکاتی دربارهٔ ارزیابی خانواده‌های اقلیت
	مسائل ارزیابی خانواده‌های آمریکایی آفریقایی تبار (۳۰۹)، مسائل ارزیابی خانواده‌های آمریکایی اسپانیایی تبار (۳۰۹)، مسائل ارزیابی خانواده‌های آمریکایی آسیایی تبار (۳۱۰)، مسائل ارزیابی خانواده‌های بومی آمریکا (۳۱۰)، سازگاری روانی اجتماعی (۳۱۱)، روابط اعضای خانواده (۳۱۲)، سازگاری و پیشرفت تحصیلی (۳۱۳)، روابط هم‌تایان (۳۱۴)، انطباق با جامعه (۳۱۵).
۳۱۷	خلاصه فصل
۳۱۸	تمرینها
۳۲۲	فصل هشتم: ارزیابی کمی
۳۲۴	هدفهای اندازه‌گیری کمی
۳۲۵	انتخاب ابزار اندازه‌گیری
	اندازه‌گیریهای استاندارد (۳۲۶).
۳۲۷	ویژگیهای ابزار خوب: پایایی و اعتبار
	پایایی (۳۲۷)، اعتبار (۳۳۲).
۳۳۶	چهارچوبهایی برای سنجش کمی
	طرح تک‌موردی (۳۳۷)، مقیاس‌بندی دستیابی به هدف (۳۴۱).
۳۴۳	ابزارهای سنجش
	ابزارهای خودسنج و متکی به خود فرد (۳۴۳)، مشاهده مستقیم رفتار (۳۴۶)، سایر سنجشهای کمی (۳۴۷).
۳۴۹	استفاده از سنجش برای به هم پیوستن ارزیابی و مداخله
	آمادگی مراجع برای درمان (۳۴۹).
۳۴۹	برنامه‌ریزی درمان
۳۵۲	خلاصه فصل
۳۵۲	تمرینها
۳۵۶	فصل نهم: رشد و چرخهٔ زیست خانواده
۳۵۷	آشنایی با دیدگاههای رشدی
۳۵۹	عوامل مؤثر بر تنوع خانواده در جریان چرخهٔ زیست

- فرهنگ (۳۵۹)، طبقه اجتماعی (۳۶۰)، جنسیت (۳۶۲)، مهاجرت (۳۶۳)، مراحل رشد (۳۶۴)، ازدواج و زندگی مشترک (۳۷۰)، تولد اولین فرزند و دیگر فرزندان (۳۷۴)، خانواده‌های دارای کودک پیش‌دبستانی (۳۷۹)، خانواده‌های دارای کودک دبستانی (۳۸۱)، خانواده‌های دارای فرزند نوجوان (۳۸۵)، خانواده‌های دارای جوان آماده ترک منزل (۳۸۹)، مرحله برگشت (۳۹۲)، مسائل والدین سالمند (۳۹۳).
- ۳۹۶ متغیرهای مؤثر بر چرخه زیست خانواده
- طلاق و جدایی (۳۹۶)، تک‌والدی (۴۰۴)، ازدواج مجدد، والد ناتنی، خانواده‌های مختلط: چند بار ... را شنیده‌اید؟ (۴۰۷)، مرگ یکی از والدین (۴۱۰)، والد شدن پندرزرها و ملائزررها (۴۱۱).
- ۴۱۳ خلاصه فصل
- ۴۱۴ تمرینها
- ۴۱۹ فصل دهم: مداخله در سامانه‌های خانواده
- ۴۲۰ مهارت‌های مداخله: تسهیل تغییر خانواده‌ها
- حذف الگوهای تعاملی نامناسب (۴۲۰)، روشن کردن پیامدهای مشکل آفرین (۴۲۱)، حذف بازدارنده‌ها و موانع مهم (۴۲۱)، شروع بازسازی شناختی (۴۲۲)، اجرای الگوهای انطباقی جدید (۴۲۳)، تجهیز منابع بیرونی در صورت نیاز (۴۲۴).
- ۴۲۵ ارزیابی و مداخله مؤثر
- ۴۲۷ راهبردهای مهم در کار مبتنی بر تواناییها
- کار حساس فرهنگی (۴۳۲)، تمرکز بر نیازهای خانواده (۴۳۶)، احترام به اختیارات مراجعان (۴۳۷)، اجتناب از ایجاد وابستگی (۴۳۸)، بازسنجی مقاومت مراجع (۴۳۹)، حفظ فاصله حرفه‌ای (۴۴۰)، تنظیم انتظارات واقع‌بینانه (۴۴۱)، تمرکز بر سطوح هوکانه خرد و کلان: مداخله بوم‌شناختی (۴۴۲).
- ۴۲۳ تعریف مشکل
- ۴۴۸ ارزیابی مبتنی بر تواناییها
- ۴۵۰ الگوهای چرخشی
- سؤالاتی خطی، چرخشی، راهبردی و بازتابی (۴۵۵).
- ۴۵۶ باز کردن مثلثها

۴۵۹	خلاصه فصل
۴۶۰	تمرینها
۴۶۴	فصل یازدهم: مرحلهٔ مداخله
۴۶۵	مراحل مداخله
۴۶۷	نقشها و هدفهای مددکار اجتماعی خانواده
۴۷۱	فنون مداخله
۴۷۱	سطوح تغییر
	مشاهده (۴۷۲)، تمرکز بر موضوع اصلی (۴۷۶)، استفاده از مثالها (۴۷۶)، مواجهه (۴۷۷)، چهارچوببندی مجدد (۴۸۱)، برونی کردن مشکل (۴۸۲)، استفاده از استعاره‌ها (۴۸۳)، قرارداد بستن (۴۸۴).
۴۸۴	مداخلهٔ بوم‌شناختی
۴۸۶	مداخله در بحران
۴۸۷	آموزش مهارتهای حل مشکل
	مراحل حل مشکل (۴۸۸)، گسترش مهارتهای حل مشکل (۴۸۸)، سؤالهای متمرکز بر حل مشکل (۴۸۸).
۴۹۰	سوء مصرف مواد
	مداخله در مشکل فرزندان افراد سوء مصرف‌کنندهٔ مواد (۴۹۴)، مداخله در خانوادهٔ سوء مصرف‌کنندگان مواد (۴۹۷)، نقشهای مددکار اجتماعی خانواده (۴۹۹).
۵۰۱	مداخله در خانواده‌های اقلیت
۵۰۲	خلاصه فصل
۵۰۳	تمرینها
۵۰۶	فصل دوازدهم: مداخله در سطوح کودک - والد
۵۰۷	رویکرد رفتارگرا در کار با خانواده
	فرضیه‌ها (۵۰۸)، اصول و راهکارها (۵۱۱)، فنون (۵۱۳)، مبانی مطالعاتی مداخله‌های رفتاری در خانواده‌ها (۵۲۶).
۵۲۹	آموزش مهارتهای والدینی
	فرضیه‌ها (۵۲۹)، اصول و راهکارها (۵۳۱)، فنون (۵۳۷).

۵۳۹	مشکلات رفتاری و تضاد والد - فرزند
۵۴۱	کمک به والدین برای تعیین قوانین
۵۴۲	اجتناب از دامهای مداخله رفتارگرا
۵۴۳	مداخله‌های روان‌آموزشی در خانواده
	فرضیه‌ها (۵۴۳)، اصول و منابع (۵۴۴)، فنون (۵۴۵)، مبانی مطالعاتی آموزش روانی خانواده (۵۴۵).
۵۴۸	خلاصه فصل
۵۴۹	تمرینها
۵۵۱	فصل سیزدهم: مداخله در مسائل زناشویی و مداخله مبتنی بر حساسیت جنسیتی
۵۵۲	کار با زوجها
۵۵۵	روش آموزش مهارت‌های ارتباطی
	گوش دادن همدلی (۵۵۶)، استفاده از عبارات «من» (۵۵۶).
۵۵۸	دیدگاه حساسیت جنسیتی
۵۵۸	مداخله مبتنی بر حساسیت جنسیتی
۵۶۰	حل مشکل با دیدگاه مداخله مبتنی بر حساسیت جنسیتی
۵۶۱	بافت تاریخی
۵۶۲	انتقاد فمینیستها به نظریه نظامهای خانواده
۵۶۵	خلاصه فصل
۵۶۶	تمرینها
۵۷۰	فصل چهاردهم: مرحله پایانی
۵۷۳	برنامه‌ریزی برای خاتمه دادن به کار
۵۷۵	واکنشهای احتمالی به پایان یافتن کار
۵۷۷	پایان یافتن زود هنگام و قطع برنامه
۵۸۰	مراحل عملی خاتمه یافتن کار
۵۸۵	حرکت به سوی پایان برنامه
۵۹۳	تشخیص زمان خاتمه دادن به کار
۵۹۴	زمان و چگونگی ارجاع مراجعان به سایر افراد حرفه‌ای

	چک‌لیست وظایف مرتبط با خاتمه دادن (۵۹۶).
۵۹۸	ارزیابی نتایج مددکاری اجتماعی خانواده تأمین استانداردهای پروانه کار (۶۰۰)، استانداردهای CASSW برای پروانه کار (۶۰۰)، سیاست آموزشی CSWE و استانداردهای آن برای پروانه کار (۶۰۲)، کار جامع (۶۰۷)، تنوع (۶۰۷).
۶۰۸	خلاصه فصل
۶۰۹	تمرینها
۶۱۰	منابع
۶۳۹	نمایه اسمی
۶۴۳	نمایه موضوعی

مقدمه مترجم

همه مددکاران اجتماعی آگاه و دلسوز کشورمان از کمبود منابع آموزشی در این حرفه آگاه‌اند و چه بسا از این مسئله رنج می‌برند. سالهای طولانی، دانشجویان مددکاری اجتماعی از ابتدایی‌ترین منابع رشته خود محروم بودند. خوشبختانه امروز دسترسی به شبکه‌های جهانی و منابع خارجی برای گروهی از دانشجویان آشنا به زبانهای خارجی (به‌خصوص انگلیسی) این امکان را فراهم کرده است که در حد توان با دانش و مهارتهای رشته خود آشنا شوند و از این گنجینه، توشه‌ای بگیرند. اما این کافی نیست! اگر همه دانشجویان از همان دوره کارشناسی به منابع گسترده رشته مددکاری اجتماعی دسترسی داشته باشند و آموخته‌ها را در دوره‌های کارورزی و در کلاس تمرین کنند، چنان جذب آن خواهند شد که شوق ادامه راه رهایشان نخواهد کرد.

مددکاری اجتماعی امروزه در بیشتر کشورهای جهان، هم در سطح تخصصی و هم در سطح عمومی گسترش بی‌نظیری یافته و به ادعای صاحب‌نظران خارجی بر دیگر حرفه‌های یاورانه سبقت گرفته است. مددکاران اجتماعی علاوه بر اینکه امروزه صاحب نظریه‌های بسیار مهم و مطرحی هستند که یاوران دیگر حرفه‌ها در اکثر کتابها و متون تخصصی خود به آنها اتکا می‌کنند،^۱ همچنین کتابهای بی‌شماری تألیف کرده و پژوهشها و مطالعات اثرگذاری انجام داده‌اند و این هیچ دلیلی ندارد جز گستره وسیع کتابها و مطالعاتی که از ابتدای راه در دسترس دانشجویان قرار دارند.

۱. در همین کتاب اسامی تعدادی از آنها ذکر شده است و غالباً برای یاوران کشور ما نامهای آشنایی هستند (مثلاً ویرجینیا ستیر).

و انگیزه آنها برای ادامه راه شده است. برخی از حوزه‌های تخصصی مددکاری اجتماعی شاید هنوز برای دانشجویان ما شناخته شده نباشند. عنوان مددکاری اجتماعی بالینی شاید برای برخی از دانشجویان ایرانی ناآشنا باشد؛ زیرا در ایران صرفاً به عنوان کار با فرد به آن اشاره می‌شود، در حالی که در سراسر جهان یکی از حوزه‌های تخصصی مددکاری اجتماعی است و کسانی که در این حیطه کار می‌کنند، در نقش درمانگر و مشاور نظریه‌های بی‌شمار امروز را با عمل تلفیق می‌کنند و از این طریق به درمان مشکلات بهداشت روانی می‌پردازند.

فنون مختلف تغییر رفتار (براساس نظریه یادگیری) از دوره کارشناسی ارشد به دانشجویان آموزش داده می‌شود و در طول دوره تحصیلی بارها به تمرین آنها می‌پردازند تا در میدان عمل، در صورت تمایل و ضرورت آنها را به کار بگیرند. مشاوره بخش جدایی‌ناپذیر مددکاری اجتماعی محسوب می‌شود، در حالی که در کشور ما، متأسفانه مشاوره کار تخصصی تحصیل کرده‌های رشته مشاوره محسوب می‌شود و هنوز بحث بر سر این است که مددکاران اجتماعی می‌توانند به مشاوره بپردازند یا خیر! شنیدن چنین بحثهایی برای مددکاران اجتماعی سایر کشورها (و برای همهٔ یاوران حرفه‌های دیگر) حیرت و صفت‌ناپذیری ایجاد می‌کند. اشاره به دیگر نقشهای مددکاران اجتماعی در این مختصر نمی‌گنجد و خوشبختانه در کتاب حاضر به تفکیک، اما مختصراً به آنها اشاره شده است.

با توجه به آنچه ذکر شد و به دلایل اساسی دیگر، امروز نیاز جدی و بنیادی رشته مددکاری اجتماعی در کشور ما، گسترش هرچه بیشتر منابع این حرفه، به صورت تألیف، ترجمه و تحقیق است. فقط در این صورت است که می‌توانیم با اندوخته‌ای ارزشمند و دیدگاهی وسیع‌تر به تدریس و یادگیری رشته‌ای بپردازیم که سالها به دلیل کمبود منابع به رشته‌ای حاشیه‌ای تبدیل شده بود.

خوشبختانه این روزها برخی از استادان و پویندگان این راه با تألیف و ترجمهٔ متون آموزشی، جنبشی در زمینهٔ پُر بار شدن منابع به راه انداخته‌اند، اما هنوز در آغاز این راهیم و امیدواریم دیگر مددکاران اجتماعی نیز به این جنبش پیوندند و راه را

ادامه دهند تا بتوانیم به جایی برسیم که دیگران رسیده‌اند و حتی از آن هم فراتر برویم. مترجم با توجه به وظیفه‌ای که در این زمینه برعهده دارد به ترجمه کتاب حاضر پرداخته است. این کتاب به عنوان مقدمه‌ای بر مددکاری اجتماعی خانواده، منبع ارزشمندی است که دانشجویان را با مبانی این حوزه آشنا می‌کند. توضیحات مربوط به ساختار کتاب در پیشگفتار مؤلفان آمده است و از تکرار آن خودداری می‌شود، اما اشاره به این نکته را لازم می‌دانم که با توجه به گستره وسیع کار با خانواده‌ها، نمی‌توان با یک یا چند کتاب خلأ موجود را پر کرد و امید می‌رود که همکاران علاقه‌مند، با تألیف و ترجمه‌های دیگر، این حوزه کار (و سایر حوزه‌ها) را هرچه غنی‌تر سازند. بی‌تردید، ترجمه حاضر خالی از نقص نیست و مترجم مدیون همه صاحب‌نظرانی خواهد بود که با رهنمودهای خردمندانه خود به رفع نقصهای یاری می‌رسانند.

این اثر ترجمه مقدمه‌ای بر طرح مسائل مددکاری اجتماعی است و امید می‌رود در آینده در این زمینه اثری تألیفی منطبق با مسائل بومی ایران تهیه شود. شایان ذکر است برخی از مطالب کتاب با فرهنگ ملی و مذهبی ما مغایرت چشمگیر داشتند یا برای جامعه ما کاربردی نداشتند (مثلاً مطالب مربوط به کار با فرهنگهای آفریقایی، اسپانیایی، لاتینی و ...) و به همین دلیل از متن ترجمه حذف شدند. اما مثالهای مربوط به جامعه و فرهنگ غربی برای حفظ امانت در اثر آمده‌اند. در پایان شایسته است به زحمات بی‌دریغ شیدای عزیز، شیدا عرب‌زاده (همتی) اشاره کنم که با صمیمیتی درخور تقدیر، همواره مرا شرمندۀ همکاریها و حمایتهایش کرده است. زحماتش را قدر می‌دانم و صمیمانه ارج می‌نهم. همچنین از سرکار خانم فاطمه لشکری‌نژاد باید سپاسگزاری کنم که متن را با کمال دقت خواندند و پیراسته کردند.